

**SZÁMOS OKBÓL VAGYUNK MI ITT EGYÜTT - MENTOROM,
SZENDREY JULIANNA EMLÉKÉRE****SVRAKA TAMÁS NÉ**

az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvőkészítő Karának tanársegédje
svraka.tamasne@tok.elte.hu

„Túl sok, csak szórjuk rájuk az ismereteket, ők meg nem jegyzik meg azokat!” Szendrey Julianna. Igen, nagyon kritikus volt, amit az ismeretségünk elejétől kezdve jól viseltem, mert éreztem, jót akar. Tanítói pályám fénykorán találkoztunk, *Kognitív képességfejlesztés* kurzust tartott az egyetemen. Hamar egymásra hangolódtunk, talán, mert mindketten szerettük tanítani a matematikát. Hosszasan beszélgettünk előadások után, amit nagyon megtisztelőnek éreztem. Többször együtt indultunk hazafelé.

Egyetemi tanulmányaim zárásaként szakdolgozatomban – többek között – matematikai szorongásoldó foglalkozásomat mutattam be. Tetszett neki a dolgozatom, őrzöm opponensi véleményét: „...kiemelkedik a kutató pedagógus, aki pedagógiai munkájának jobbítása érdekében tanulmányozza a szakirodalmat, a korábbi kutatásokat. Hipotéziseknek jár utána, majd eredményeit visszavezeti a terápia tervezésébe és annak megvalósításába.” Nagyon szépen fogalmazott, meg is hatódtam tőle. Ekkor éreztem először igazán, hogy valaki értékeli a munkámat, az erőfeszítéseimet, és érdemes folytatni tovább az elkezdett folyamatot. Bementem hozzá a Matematika Tanszékre – aminek ő volt a vezetője – és megköszöntem a kedves szavakat. Bemutatott a kollégáinak, majd az mondta: „... ha majd egyszer elég gyakorlatot szereztél, itt lesz a helyed köztünk. Addig neveld a gyerekeidet, én is ezt tettem, 40 évesen kezdtem a főiskolai oktatást.” „Érdekel, mit csinálsz a gyakorlatban. Szeretném megnézni az egyik foglalkozásod, ha nem zavarok.”

Ekkor kezdődött el a mi munkakapcsolatunk. Abban az időben sajátos nevelési igényű gyermekekkel foglalkoztam. Sok esetben küszködtünk a tananyag mennyiségével, a gyermekek nehezen boldogultak a feladatokkal. Rendszeresen járt ki hozzánk az iskolába, aktív részese volt mindennapjainknak, érdeklődött a matematikai szorongásoldó pedagógiai terápiám iránt. Rendkívül nagy türelemmel, de határozottsággal fordult a fogyatékos gyermekek felé is. Azt vallotta: „Nincs olyan, hogy nem tudja. Valahogy másként, máshogyan mutassuk meg nekik!” Mivel a „matematika a mindennapi élet eszköze (Szendrei, 2005. 44. o.), itt nincs helye a szorongásnak, a félelemnek.” Amikor a foglalkozásokat tartottam, ő figyelt. Szakértelemmel korrigált, kérdezett, megállapításokat tett, javaslatokkal élt. Én is sokat kérdeztem, tanultam tőle. Ezt az élményt osztom meg az Olvasóval; emlékeim mellett tematikául a *Gondolod, hogy egyre megy?* című könyvét használtam.

Gyöngyszemek Szendrei Julianna módszereiből

Közös alapelvünk az volt, hogy a tantárgyi szorongás leküzdésének egyik legjobb módszere a gyermek életkori sajátosságaihoz, képességszintjéhez való alkalmazkodás, a vizuális kreativitásra alapozva. Ennek első lépcsője a megfelelő munkalétkör kialakítása. „Van olyan fontos, mint a matematika ismerete. Nagyon nehéz olyan légkört teremteni az osztályban, ahol a tudás érték és a nem tudás nem szégyen.” (Szendrei, 2005. 227. o.) Sokfélék vagyunk, az a lényeg, hogy mindenki jól érezze magát a közösségben. A mi esetünkben ez az összetartó erő a vizuális alkotás öröme. Ezt használtuk ki, és a geometria oldaláról mutattuk be a matematika arcait. Ez a megoldás azért tűnt jónak, mert észrevétlenül tudtunk átlépni a vizuális elemekből a számok világába. Például a krumplinyomda háromszög-, négyzet- és kör formáit először díszítésre, majd soralkotásra, csoportosításra, végül számlálásra, műveletvégzésre használtuk. Ilyenkor sokféle gondolkodásmódot alkalmaztunk. „A módszernek az a jelentősége, hogy amint a tanuló tudatára ébred annak, hogy mit csinál, már elkészült vele, mosolyogva, sikerélménnyel éri el a műveleti szakaszt.” (Szendrei, 2005) „Kialakul benne, az én képes vagyok érzésének öröme... a matematikát is csak az szereti meg, aki sokszor élheti át az öröm érzését a vele való foglalkozás során.” (Szendrei, 2005. 41. o.)

Az öröm akkor teljes, ha a másik is elfogadja, értékeli, amit én csinálok. Hogyan taníthatók meg a gyermekek egymás értékeinek meglátására, a különbözőségek elfogadására? (Szendrei, 2005) Ez korunk pedagógiájának egyik legnagyobb kérdése, amire a legnagyobb természetességgel adott tökéletes választ. „Érdemes minden gyermeknek olyan szerepet adni az osztályban, amiben megmutathatja értékeit, és megtanulhatja, hogy alkotása, véleménye, viselkedése hogyan hat mások érzéseire” (Szendrei, 2005. 284. o.). Ebben a pedagógusnak és az ő példamutatásának van nagy szerepe. „A gyermek fejlődése egy olyan puzzle játékhoz hasonlít, amelyiket száz meg száz ember épít fel. Hát senki se magát nézze, hanem a készülő képet!” (Szendrei, 2005. 285. o.)

„El kellene tekinteni az általánosítástól, a bevett sablonoktól.” A vizualitás mellett fontos lenne a jófajta játék, mert lelkesedést, örömet és sikerélményt szül, oldja a tantárgy iránti feszültséget. A fejlesztő folyamatot érdekes, hasznos játékokkal, mindennapi életből vett szituációkkal, problémahelyzetek, élethelyzetek teremtésével segíthetjük. Máris megoldódik „a matematikatanítás egyik dilemmája, hogy mi tanítók miképp vagyunk képesek azt is biztosítani, hogy felkészítsük tanítványainkat a matematika alkalmazásának művelésére” (Szendrei, 2005. 132. o.). Élethelyzetnek tekintem itt például a játékpénzzel való manipulatív tevékenységeket. A pénz értéke és használata a mai kultúránk elengedhetetlen feltétele. Lehetőleg minél több feladatnál használjuk! Először mi is gyárthatunk játékpénzeket, majd, ha lehetőség van rá, használjunk igazi aprópénzt a szituációs játékokhoz. Így oldhatjuk a vásárlástól, pénzhasználatától való félelmet is. „Ezáltal a matematika hasznosságát már iskolás korban is értékelni fogják” (Szendrei, 2005.

135. o.). Az eszköz használata arra is jó, hogy belelátunk a gyermekek gondolkodásába azáltal, miként rakosgat; másrészt biztonságot ad neki, segít a kudarc elkerülésében.

Mi is jelenti a gyerekeknek a kudarcot? A nem elvárt értékelés, az osztályozás. A foglalkozások alatt a gyermekek nem kaptak osztályzatot. Sok esetben a „húha”, „ez igen”, „nagyszerű” dicsérő szavakat részesítettük előnyben, karöltve az alkotás örömeivel, az önellenőrzés játékos formájával és a javítás lehetőségével. „Sokkal jobb egy olyan óra, amikor a gyerekek lázban égnek a feladatok megoldása miatt, mintsem amikor lágyan ösztökélni kell őket színes kártyák, képecskék osztogatásával.” (Szendrei, 2005. 374. o.) Így maga a tantárgy is sokkal vonzóbb lesz a diák számára, és az oktatás is eredményesebb, sikeresebb.

Dicsérő szavak

Szintén Julitól hallottam sokszor: „a jó tanár úgy éri el sikerét, hogy a tanuló matematikáról alkotott negatív vélekedését sikerül megváltoztatnia: elhiszi a gyermek, hogy sikeres és eredményes lehet.” Tanítási gyakorlatom után így fogalmazott: „A gyerekek, akiket tanítasz, elhiszik ezt, gratulálok hozzá, további eredményes munkát kívánok!”. Jól estek hozzám intézett szavai, melyekben már nem kritika, hanem dicséret volt. A pedagógiai szakszolgálatban folytattam tovább a fejlesztő foglalkozásokat, oda már nem tudott bejönni hozzám. Egy darabig tartottuk a kapcsolatot és utána már soha többé. Akkor döbbsentem rá, mindenben igaza volt. A tananyag túl sok, az idő túl kevés, a tanító nem elég türelmes, a tanítói fantázia és a lehetőség határtalan. Minden ötletét és tanácsát megfogadtam. Szépen bővült, gazdagodott a tárházam. A SzámOKosok pedagógiai terápia elnevezése is mentorom sokat hangoztatott szavait örzi: „*Számos okból vagyunk mi itt együtt*”.

Gyermekeim azóta felnőttek, ahogy Juli mondta, én „köztetek” vagyok. Most érzem, milyen szerencsés voltam, hogy ismerhettem őt, tanulhattam tőle.

Irodalom

Szendrei Julianna (2005): *Gondolod, hogy egyre megy? – Dialógusok a matematikatanításról tanároknak, szülőknak és érdeklődőknek*. Typotex Kiadó, Budapest.